[2019] 3 S.C.R. 953

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੰਦ

ਬਨਾਮ

ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ

(2010 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2393)

ਫਰਵਰੀ 12, 2019

[ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ, ਭਾਰਤੀ ਮੁੱਖ ਜੱਜ, ਸੰਜੇ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ ਅਤੇ
ਕੇ. ਐਮ. ਜੋਸਫ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 – ਧਾਰਾਵਾਂ 376 ਅਤੇ 506 – ਬਲਾਤਕਾਰ – PW2-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖਿੱਚ ਲਿਆ - ਉਸਨੇ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਪਰ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ - ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋ ਗਈ - ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 376 ਅਤੇ 506 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ PW4 ਅਤੇ PW5 ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਘਟਨਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ - ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ PW3 ਅਤੇ PW4 ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਸਕਰਣ ਸਨ - PW4 ਸਬੂਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾਣ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ, PW3 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਬਲਾਤਕਾਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, ਤਾਂ PW3 ਨੇ PW4 ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ - ਅਤੇ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ

ਕਿਹਾ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ PW3 ਦੁਆਰਾ PW4 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਇਸ ਨੇ PW4 ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਗਲਤ ਦੱਸਿਆ - ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ PW4 ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਥਿਤ ਗੈਰ-ਨਿਆਂਇਕ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ - PW5 ਨੇ ਵੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕੋਲ ਆਉਣ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਸੰਸਕਰਣ ਦਿੱਤਾ - ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹੈ, ਜੇ ਉਸਨੇ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸੰਭਵ ਸੀ ਕਿ ਸਾਂਝੇ ਮਾਰਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

ਸਬੂਤ - ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਜਾਂਚ – ਕਿਹਾ ਗਿਆ: ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਨੇੜਿਓਂ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਖੁਦ ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਦੀ ਕਸੌਟੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਵੀ, ਅਜਿਹੀ ਗੰਭੀਰ ਜਾਂਚ ਬੇਲੋੜੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

ਦੇਰੀ/ਅਵੇਸਲਾਪਣ - ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਜੁਰਮ - ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਦੇਰੀ - ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ: ਕਥਿਤ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਜੇ ਕੇਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੁਰੰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕੇਸ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਫਾਇਦਾ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਜਿੱਥੇ ਵਿਰੋਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ - ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਜਾਂ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹੋਣਗੇ।

ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

ਕਿਹਾ ਕਿ: 1. ਕਥਿਤ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਕੇਸ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਮਝਣਯੋਗ ਫਾਇਦਾ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਵਿਰੋਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਨੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਜਾਂ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ PW4 ਅਤੇ PW5 ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 14] [964-B-D]

2. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ PW4 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸਬੂਤ 05/07/2000 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਮਾਸੀ PW3 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਬਲਾਤਕਾਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ PW4 ਉਸੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਆਇਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸਦੇ ਸਹੁਰੇ ਵੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਥਿਤ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਤੱਥ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ PW4 ਦੁਆਰਾ ਬੋਲੀ ਗਈ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਸੰਸਕਰਣ ਹੈ। ਜੇ PW3 ਦੀ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਕਥਿਤ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ PW4 ਨੂੰ 07/07/2000 ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ PW3 ਤੋਂ, ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸਨੇ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਕਿ 05/07/2000 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਉਸਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਦਰਅਸਲ, ਉਸ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਕਹੇਗਾ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ PW3 ਦੁਆਰਾ PW4 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ PW4 ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੂਠਾ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ 5.7.2000 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਕੂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਸਮੇਤ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। PW4 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੱਗੇ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੁਬਾਰਾ ਦਿਖਾਏਗਾ ਕਿ PW4 ਦਾ ਉਹ ਸੰਸਕਰਣ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ PW4 ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਥਿਤ ਗੈਰ-ਨਿਆਂਇਕ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 15] [964-D-H; 965-A]

XXXXXX

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ 955

3. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ PW5 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਲਟ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਕਿ 09/07/2000 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ PW4 ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਲਟ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ PW5 ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ 05/07/2000 ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਨੇੜਿਓਂ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਖੁਦ ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਦੀ ਕਸੌਟੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਜਾਂਚ ਬੇਲੋੜੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। [ਪੈਰਾ 16] [955-E-F]

4. ਜੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ PW4 ਅਤੇ PW5 ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਤਾਂ ਕੇਸ PW2, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕ ਰਸਤੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵਾਪਰੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਚਾਚੀ PW3 ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਪੰਥ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ 2013 (9) SCC 113 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਕੇਸ ਵਾਂਗ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜੋ ਸਾਂਝੇ ਰਸਤੇ ਤੇ ਚਲਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਸ

ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੁਣ ਸਕੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਦਾ ਕੇਸ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 376 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 17] [965-G, H; 966-A-B]

XXXXXX

ਵਿਜਯਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ **(2008) 14 SCC 763;** ਕੈਨੀ ਰਾਜਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ **(2013) 9 SCC 113: [2013] 10 SCR 196 - ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।**

ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਕਾਂਤ ਸ਼ੇਕਰੀ **AIR 2004 SC 4404: [2004] 4 Suppl. SCR 380;** ਤੁਲਸੀਦਾਸ ਕਨੋਲਕਰ ਬਨਾਮ ਗੋਆ ਰਾਜ **(2003) 8 SCC 590: [2003] 4 Suppl. SCR 978**; ਗੰਗਾ ਕੁਮਾਰ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ **(2005) 6 SCC 211 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।**

ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੇਸ ਹਵਾਲਾ		
(2008) 14 SCC 763	ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 5
[2004] 4 Suppl. SCR 380	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 5
[2003] 4 Suppl. SCR 978	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 5

[2013] 10 SCR 196	ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ	ਪੈਰਾ 7
(2005) 6 SCC 211	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ	ਪੈਰਾ 16

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2010 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2393.

2002 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 615 ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਮਲਾ ਵਿਖੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 11.05.2010 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਰਾਣਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਵਿਵੇਕ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਰਵੀਸ਼ ਸਿੰਘ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲਈ ਅਭਿਨਵ ਮੁਖਰਜੀ, ਵਧੀਕ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ, ਸਿਧਾਰਥ ਗਰਗ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਿਹੂ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ।

XXXXXX

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ 957

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਕੇ.ਐਮ. ਜੋਸਫ, ਜੇ.

1. ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਮਲਾ ਵਿਖੇ 2002 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 615 ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 11.5.2010 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਪੀਨਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 376 ਅਤੇ 506 ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ

ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਕੇਸ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

ਦਸੰਬਰ, 1999 ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ PW2 ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਵੀ ਅੱਗੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ PW2 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਧਮਕਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 376 ਅਤੇ 506 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਪੀਨਲ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ 'ਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 506 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 34 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਖ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 376 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਕੈਦ ਅਤੇ 10,000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 506 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ 2 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਚੱਲਣੀਆਂ ਸਨ। ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ।

2. ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਲਾਹ ਸੁਣੀ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ PW2 ਦੀ ਉਮਰ 16 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਕ੍ਰਮ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਜੋ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਕਥਿਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਸੱਤ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਜਯਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ 2008 (14) SCC 763 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਗਰਭਵਤੀ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ 17.7.2000 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ

ਗਈ ਸੀ। ਜਦਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਦਸੰਬਰ 1999 ਦੀ ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ PW1 ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਚੰਬਾ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਫ਼ਤਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ 17.7.2000 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦਵਾਈਆਂ ਲੈਣ ਲਈ ਚੰਬਾ ਆਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ PW1 ਨੂੰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ PW1 ਉਸੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਹੈ ਅਤੇ PW1 ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਕਥਿਤ ਬਲਾਤਕਾਰ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

XXXXXX

3. ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਇਹ ਦੱਸਣਗੇ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸਬੂਤ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ PW4 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵੱਲ ਵੀ ਖਿੱਚਿਆ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਖੁਦ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਕਬੂਲਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ PW5 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

4. PW5 ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ PW2 ਨਾਲ ਗਲਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

5. ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਜਯਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ 2008 (14) SCC 763 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ

ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਕਾਂਤ ਸ਼ੇਕਰੀ AIR 2004 SC 4404 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨੇ 2003 (8) SCC 590 ਵਿੱਚ ਤੁਲਸੀਦਾਸ ਕਨੋਲਕਰ ਬਨਾਮ ਗੋਆ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੜਕੀ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿਕਸਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੇਰੀ ਦੇ ਤੱਥ ਬਾਰੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੀ।

“..... ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਦੇਰੀ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਫਾਰਮੂਲੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲੈਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚੌਕਸ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੇਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਦੇਰੀ ਕਾਰਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਜਾਂ ਅਤਿਕਥਨੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਕਾਰਕ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਦੇਰੀ ਦਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀਜਨਕ ਵਿਆਖਿਆ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਝੂਠੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਭਾਰਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਪੀੜਤਾ ਉਸ ਤਬਾਹੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ ਜੋ ਉਸ 'ਤੇ ਆਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ।”

XXXXXX

6. ਵਿਜਯਨ ਕੇਸ (supra) ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਜਿਸਦੀ ਉਮਰ ਲਗਭਗ 17 ਸਾਲ ਸੀ, ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਗੁਆਂਢਣ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰੇਗਾ। ਵਾਅਦੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਉਹ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਾ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ਼ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਰਥਾਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ:

“..... ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਇਕੱਲੀ ਗਵਾਹੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੱਟ ਵਰਗੇ

ਕੁਝ ਸਬੂਤ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਜੋ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿਖਾਏ ਜਾ ਸਕਣ। ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਇਕੱਲੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਡੀ. ਐਨ. ਏ. ਟੈਸਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਬੱਚਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੀ ਉਕਤ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਦੋਸ਼ੀ ਉਕਤ ਬੱਚੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ।"

7. 2013 (9) SCC 113 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ <u>ਕੈਨੀ ਰਾਜਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਦੇ</u> ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, 17.9.1997 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 8.30 ਵਜੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਏ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋ ਗਈ, ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਥਿਤ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਲਗਭਗ ਦਸ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ 26.7.1998 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ <u>ਵਿਜਯਨ ਦੇ ਕੇਸ</u> (supra) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਨਤਕ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ, ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ

ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

XXXXXX

8. ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। PW 2 ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਭੈਣ ਦੇ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਉਸਦੇ ਚਾਚਾ ਅਤੇ ਮਾਸੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ 9ਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੱਕ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ। 5.12.1999 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸ਼ਾਮ 5-6 ਵਜੇ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੋ ਉਸੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਉਸ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਭਰਾ ਵਜੋਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਪਰ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਚਾਕੂ ਦਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇ ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੇ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਡਰੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਆਪਣੀ ਨਾਨੀ ਕੋਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਈ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਚਾਚੀ ਨੇ ਉਸਦੀ ਕੁੱਖ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦਿਖਣ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਮਾਸੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਾਨੀ ਦੇ ਘਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਉਸ ਦੀ ਚਾਚੀ ਨੇ PW4 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਾ ਵੀ ਹੈ। 'ਬਰਾਦਰੀ' ਬੁਲਾਈ ਗਈ। ਉਹ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। 9.7.2000 ਨੂੰ, PW4 ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਮੇਤ ਲੋਕ ਉੱਥੇ ਆਏ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ

ਨਾਲ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਵਜੋਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਏਗਾ। ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਮਾ PW4 ਦੁਆਰਾ ਸਮਝਾਉਣ ਤੇ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਹ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਅਤੇ ਦੋ ਰਾਤਾਂ ਰਹੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਗੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣਗੇ। ਜਲਦੀ ਹੀ, ਉਸਨੂੰ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਨਾ ਭੇਜੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਗਰਭਵਤੀ ਸੀ। 17.7.2000 ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦਵਾਈਆਂ ਲੈਣ ਲਈ ਚੰਬਾ ਆਈ, ਤਾਂ ਉਹ PW1 ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਭਰਾ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਦੱਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਸਤਾ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਪਿੰਡ ਦਾ ਰਸਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਉਕਤ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਲੰਘਦੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਪਣੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਘਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰੋਈ ਜਦੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੇ ਚਾਕੂ ਦਿਖਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੁੱਖ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਦਾਦੀ ਨੂੰ ਬਲਾਤਕਾਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਚਾਚੇ ਨੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਨੀ (ਨਾਨੀ) ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਹ ਡਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ PW1 ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਚੰਬਾ ਵਿਖੇ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨਾਲ ਖੇਡਣ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਗਈ, ਤਾਂ ਉਹ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸੌਂ ਗਈ।

ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸਨੂੰ ਚਾਕੂ ਦੀ ਨੋਕ 'ਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੰਨਾ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਉਸਦਾ ਬਿਆਨ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੇ ਅਜਿਹਾ ਕਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

XXXXXX

9. ਅਸੀਂ PW1 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸਨੇ ਜੁਲਾਈ 2000 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕੋਲ ਉਸਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਦਵਾਈਆਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਚਾਚਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸੰਬਰ 1999 ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਜਿਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸਮਾਨ ਖਰੀਦਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਇੱਕ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨੁਮਾਇਸ਼ P.A. ਵਿੱਚ ਡਰਾਫਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਸਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਚਾਕੂ / ਖੰਜਰ ਨਾਲ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਨੁਮਾਇਸ਼ P.A. ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

10. PW3 ਦਾ ਵਿਆਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਚਾਚੇ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਵੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ PW2 ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਾਨੀ ਦੇ ਘਰ 3 ਮਹੀਨੇ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

21/22 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਸਦੀ ਕੁੱਖ ਵੱਡੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦਸੰਬਰ, 1999 ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਲਾਤਕਾਰ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਇਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੁਬਾਰਾ, PW2 ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਨਾਨੀ ਦੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ PW3 ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ PW2 ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਗਰਭਵਤੀ ਸੀ। PW3 ਅੱਗੇ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ ਰਤਨ ਚੰਦ (ਜਿਸ ਦੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ PW4 ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ) ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਦੇ ਸਹੁਰੇ ਉਸਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਉਸਦੇ ਘਰ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬਲਾਤਕਾਰ ਬਾਰੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਨਾਨੀ ਦੇ ਘਰੋਂ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਬਰਾਦਰੀ ਬੁਲਾਈ ਗਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਤੀ-ਪੜਤਾਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦੱਸੇਗੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬਰਾਦਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਗਰਭ ਅਵਸਥਾ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ 4 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਗਰਭ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਪੇਟ ਉੱਭਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੱਗੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦੱਸੇਗੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣ ਬਾਰੇ ਖੁਲਾਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਉਸਦੇ ਘਰ 15 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਰਹੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਨਾਨੀ ਦੇ ਘਰ ਗਈ। ਉਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ (ਅਰਥਾਤ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਚਾਚਾ) ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਕੋਈ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਭਗ $2\frac{1}{2}$ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਪਾਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਸਤੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭੋਗੀ ਅਤੇ ਦੁਗਲੀ ਪਿੰਡ

ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਰਸਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਰਸਤੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਸਤਾ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਰਸਤਾ ਹੈ।

XXXXXX

11. PW4 ਰਤਨ ਚੰਦ ਦਾ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੱਖਰਾ ਵਰਣਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ। ਉਹ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਉਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। 5.7.2000 ਨੂੰ ਉਹ ਪਿੰਡ ਪੰਜਾਹ ਵਿਖੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਆਈ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਕੁੱਖ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਸੰਬਰ, 1999 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਕੂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਧਮਕੀ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ, ਭਾਵ 7.7.2000 ਨੂੰ ਉਹ ਪਿੰਡ ਭੋਗਾ ਵਿਖੇ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਪੰਚਾਇਤ ਮੈਂਬਰ ਭੋਲਾ ਰਾਮ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ 'ਬਰਾਦਰੀ' ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ। ਉਕਤ ਬਰਾਦਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਲੋਕੀ ਨੰਦ, ਕਿਸ਼ਨ ਚੰਦ, ਬਾਲੇ ਰਾਮ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ, ਇਸ ਲਈ ਮੀਟਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ, ਭਾਵ 9.7.2000 ਨੂੰ ਰਾਤ 9/10 ਵਜੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ, PW5 ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਕੋਲ ਆਏ। ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਮਾਮਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਗਲਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕੁੱਖ ਵਿੱਚ ਭਰੂਣ ਉਸਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਜਾਣਾ

ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਅਣਜੰਮੇ ਬੱਚੇ ਵਜੋਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਭੇਜਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਚਾਇਤ ਰਜਿਸਟਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮਜ਼ਬੂਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਭੇਜਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਘਰ ਗਈ। ਉਸਨੂੰ ਉਸੇ ਰਾਤ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਦਿਨ ਅਤੇ ਦੋ ਰਾਤਾਂ ਰਹੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਲਟ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। 'ਬਰਾਦਰੀ' ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਆਪਣੀ ਨਾਨੀ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ 5.7.2000 ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਘਰ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ (PW5), ਖੇਲਕੂ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ PW5ਵੀ ਸੀ।

XXXXXX

12. ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਬਿਆਨ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਏ ਸਨ।

ਉਹ ਅੱਗੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ:

"ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਦੱਸੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ।"

ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ:

"ਮੈਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਕੂ ਦੀ ਨੋਕ 'ਤੇ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਤੱਥ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।"

13. ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ PW5 ਇਹ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ 9.7.2000 ਨੂੰ ਰਾਤ 8.00 ਵਜੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਗਲਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਕੁੱਖ ਵਿੱਚ ਬੱਚਾ ਉਸਦੀ ਔਲਾਦ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਲਟ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸੇਗਾ:

XXXXXX

"ਗਵਾਹ ਰਤਨ ਚੰਦ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੰਦ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਕਤ ਤੱਥ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਚੱਕਨੂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਰਤਨ ਚੰਦ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ।"

14. ਕਥਿਤ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਕੇ ਕੇਸ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਵਗਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਮਝ਼ਣਯੋਗ ਫਾਇਦਾ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਵਿਰੋਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਨੇ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਜਾਂ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ PW4 ਅਤੇ PW5 ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਾਧੂ ਨਿਆਂਇਕ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

15. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ PW4 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸਬੂਤ 05/07/2000 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ ਕਿ ਦਸੰਬਰ 1999 ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਮਾਸੀ PW3 ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਬਲਾਤਕਾਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ PW4 ਉਸੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਆਇਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸਦੇ ਸਹੁਰੇ ਵੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਥਿਤ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਤੱਥ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ PW4 ਦੁਆਰਾ ਬੋਲੀ ਗਈ ਗੱਲ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਸੰਸਕਰਣ ਹੈ। ਜੇ PW3 ਦੀ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਕਥਿਤ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ PW4 ਨੂੰ 07/07/2000 ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ PW3 ਤੋਂ, ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸਨੇ ਕੇਸ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਕਿ 05/07/2000 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਉਸਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਦਰਅਸਲ, ਉਸ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਕਹੇਗਾ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ PW3 ਦੁਆਰਾ PW4 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ PW4 ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੂਠਾ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ 5.7.2000 ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਕੂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਸਮੇਤ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। PW4 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਦੱਸੇਗਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੁਬਾਰਾ ਦਿਖਾਏਗਾ ਕਿ PW4 ਦਾ ਉਹ ਸੰਸਕਰਣ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ. ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ PW4 ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਥਿਤ ਗੈਰ-ਨਿਆਂਇਕ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

XXXXXX

16. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ PW5 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਾਂਗੇ ਕਿ ਉਲਟ-ਪੜਤਾਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ ਕਿ 09/07/2000 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ PW4 ਨੇ ਆਪਣੀ ਉਲਟ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ PW5 ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ 05/07/2000 ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ

ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਨੇੜਿਓਂ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਖੁਦ ਸੱਤ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਦੀ ਕਸੌਟੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਗਿਆ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਜਾਂਚ ਬੇਲੋੜੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਗੰਗਾ ਕੁਮਾਰ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ 2005 (6) SCC 211 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇਖੋ। ਨਾਲ ਹੀ ਜਦੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦਖਲ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਾਬਾਲਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਾਬਾਲਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਇਆ ਹੈ:

“16. ..... 18-8-2000 ਨੂੰ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਲਗਭਗ 36 ਹਫਤਿਆਂ ਦੀ ਗਰਭ ਅਵਸਥਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। MLC ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਆਦਤ ਸੀ.....।"

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ Ex PE ਵਿੱਚ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ MLC ਮਿਤੀ 18/08/ 2000 ਹੈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਰਾਏ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜਿਨਸੀ ਸੰਭੋਗ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾਉਣ ਦੀ ਆਦਤ ਹੈ"

17. ਜੇ ਅਸੀਂ PW4 ਅਤੇ PW5 ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਤਾਂ ਕੇਸ PW2, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਇਕ ਰਸਤੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵਾਪਰੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਚਾਚੀ PW3 ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਰਸਤੇ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ 2013 (9) SCC 113 ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਕੇਸ ਵਾਂਗ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜੋ ਸਾਂਝੇ ਰਸਤੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੁਣ ਸਕੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸੰਬੰਧ ਦਾ ਕੇਸ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸਬੰਧ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਚਾਂਗੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 376 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਲਾਭ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

XXXXXX

18. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 376 ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਸੰਬਰ 1999 'ਚ ਸ਼ਾਮ ਕਰੀਬ 5.6 ਵਜੇ ਪਿੰਡ ਭੋਗਾ 'ਚ ਤੁਸੀਂ ਕੁਮਾਰੀ ..... ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਦੁਗਲੀ ਤੋਂ ਭੋਗਾ ਵੱਲ ਇੱਕ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 376 ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ;

ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ।"

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 506 ਅਤੇ 34 ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 10.7.2000 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਭੋਗਾ ਵਿਖੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੁਮਾਰੀ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਮਕਾਇਆ .....ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 506 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 34 ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ।

ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। "

XXXXXX

19. ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਸੰਬਰ, 1999 ਦੀ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ 10/07/2000 ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਧਮਕੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਧਮਕੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸੰਬਰ 1999 ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਕਥਿਤ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 506 ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਸਿਰਫ 10/07/2000 ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਦਸੰਬਰ 1999 ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵਾਪਰਿਆ ਉਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਝੁਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 506 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਥੇ ਚਰਚਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ।

20. ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਬਾਂਡ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi